

מוגנות והמסתעף 24 – לכבד את רצונו של תינוק

מאת: יהושע ברמן.

להצטרף לרשימת התפוצה יש להקליק כאן או לשלוח מייל לכתובת: RBSA613@GMAIL.COM

זה אולי יכול להישמע מוזר או מגוחך בהשקפה הראשונה לדבר על מושג כמו רצונו של תינוק, כי איזה רצון כבר יש לו? הוא יודע לבכות כשהוא רעב, הלוואי גם כשיש לו טיטול הזקוק להחלפה, מדי פעם להעניק חיוכים וגרגורים שובי לב, ולישון טוב (שוב פעם, הלוואי!) רוב שעות היום.

איפה יש מקום לדבר על רצון של תינוק?

ברור, אבל, כי תפיסה זו שגויה לחלוטין כי על יד קצת תשומת לב ניתן בקלות להבחין שהתינוק יש לו רצון משלו. יש לו רצון משלו בקשר לסוגי מגע, אבל לא רק.

בקשר לסוגי מגע, לדוגמה, יש תינוקות שלא אוהבים כשאוחזים אותם כשפניהם מופנים כלפי זה שמחזיק אותם. להורה, כמעט ואין נחת יותר גדולה מאשר לאחוז

את התינוק בן החודשיים בתנוחת חיבוק. אבל בדיוק כמו אצל אדם מבוגר או ילד שכבר יודע להגיד במילים ברורות מה הוא אוהב ומה לא אוהב, יש תינוקות שלא אוהבים שמחבקים אותם.

אני זוכר מתי שמתי לב לתופעה זו לראשונה. התינוקת הייתה בסך הכול כבת חודש וחצי חודשיים. משהו לא הסתדר לי. כל פעם שאני מחזיק את הבת החדשה שלי, נראה כאילו היא רוצה להסתובב. כאב לי. אני רציתי תמיד לאחוז אותה בתנוחת חיבוק. היא, אבל, לא רצתה. היא לא הייתה שמה את הראש על כתפי. כאילו מנסה להסתובב. זזה... בקיצור, לא הייתה בנוח.

כעת, כל אחד רואה מיד כמה "חברה'מנית" היא הילדונת הזאת שלא מפסיקה לדבר עם כל אחד על כל דבר בעולם, אבל ככל הנראה כבר אז כתינוקת קטנטנה היא רצתה לראות את העולם.

אז התחלתי לאחוז אותה בתנוחה הפוכה. כלומר, פניה מופנות כלפי חוץ. פתאום, היא בנוח. אבל ממש בנוח. לא זזה כאילו משהו מפריע לה. לא מסובבת את ראשה. הייתה בנוח.

אמרתי לאשתי אז מה שחוויתי. "כן, היא אמרה לי, "שמתי לב בדיוק לאותו דבר". לשנינו זה היה קשה. התינוקת כמעט אף פעם לא רצתה להיות מוחזקת בתנוחת חיבוק. תמיד רצתה לראות את העולם. שנחזיק אותה עם פניה מופנות כלפי חוץ. למרות הקושי, עשינו את זה. הבנו שזה מה שהיא רוצה.

דווקא בתקופה יותר מאוחרת, היא התחילה לאהוב חיבוקים. אבל ממש לאהוב אותם. זה היה בשלב שהיא כבר הייתה יכולה לשבת, לעמוד וללכת. ככל הנראה, ברגע שהיא הרגישה שיש לה שליטה על תזוזות ותנוחות גופה והחיבוק זה לא משהו שנכפה עליה אלא דבר שהיא נכנסת אליו מרצון, היא רצתה אותו.

עם התינוק הנוכחי שלנו שהוא כעת כבן ארבעה חודשים, שמתי לב למשהו חדש. משעמם לו. קרה כמה פעמים שהכול טופל על צד הטוב ביותר. אכל. טיטול נקי. החזיקו אותו. נתנו לו תשומת לב... וכעת הגיע הזמן שהוא יסתדר לבד לכמה דקות על משטח הפעילות. היו כמה פעמים שהיה נראה לי שהוא פשוט לא מרוצה. הוא מתחיל לעשות קולות של אי שביעות רצון שהופכים אחרי דקה שתיים לבכי.

קשה לי להגדיר בדיוק מה גרם לי לחשוב שאולי פשוט משעמם לו, אבל הייתה לי תחושה כזאת. אולי זה היה משהו בצליל הבכי או בפרצופים שהוא עשה. אני לא יודע. פשוט הרגשתי שמשעמם לו. אז עשיתי משהו נורא פשוט. החלפתי לו את הצעצועים התלויים על מוטות משטח הפעילות.

מיד, אבל ממש בצורה מיידית, זה שינה את כל התמונה. מדובר בתינוק שעדיין הרבה פעמים לא מצליח לאחוז בצעצועים האלה או להחזיק אותם בידיים יותר מכמה שניות. בכל זאת, ברגע שהחלפתי לו את הצעצועים זה היה פשוט בולט, אבל ממש בולט, כמה הוא שמח ואף התלהב.

כמעט אין אדם בעולם שלא אוהב לגעת בתינוק. ללטף אותו. לדגדג אותו. לנשק אותו. להחזיק אותו... והתינוק, אם כי ניתן להניח כי על פי רוב הוא נהנה מתשומת הלב והמגע המביעים חיבה, אבל כשהוא לא אוהב את זה, הכלים שעומדים לידו כדי להביע אי שביעות רצון הם מעטים וחלושים ביותר. כשם שאין פרצופיהן שווין כך אין דעותיהן שוות. אז, נכון, יש תינוקות שבוכים בקול רעש גדול על כל דבר קטן שמפריע להם. מאידך, יש תינוקות שלא יבכו אלא אם כן תחושת מצוקתם מגיעה לרמה עוצמתית.

ייתכן והתינוק לא בדיוק אוהב שפלוני זה או אחר אוחז אותו או מדגדג אותו כעת, והסימן לכך יהיה פרצוף שבין רגע היה ובין רגע חלף עבר. או הפקת קול קטן שמתפרש על פני רבע שנייה...

ברור כי אדם שכמעט מן הרגע הראשון אילפו אותו לקבל מגע לא רצוי יהיו לו פחות סיכויים בשלב יותר מתקדם בחיים שירגיש את האומץ הנפשי לסרב ולהדוף מגע לא רצוי.

מאידך, ברור לא פחות כי האנשים שמטפלים בתינוק לעיתים, ואולי אף לעיתים קרובות, לא יהיה בכוחם לשים לב לכל הבעה של אי שביעות רצון. יתרה מכך, גם אם מדובר בבכי ממש, לא תמיד ההורה (או המטפל) פנוי לעזור לתינוק ממש באותו רגע. יש עוד ילדים בבית. יש את הצרכים של ההורה עצמו/עצמה. לעיתים קרובות יש אלף ואחד דברים שדורשים את התייחסותו של ההורה "כאן ועכשיו!".

אז וודאי כי אין בדברים האלה דרישה להפוך לחרדתי כלפי כל הבעה וסממן של אי שביעות רצון מצד תינוק. אבל אני כן רוצה לשתף את הציבור בתובנות דלהלן:

(א) חשוב שכל אדם הבא במגע עם תינוק יהיה מודע לעצם העובדה כי גם לו יש רצון משלו.

(ב) בהחלט יש להימנע מכפיית מגעים על תינוק שהם לגמרי מיותרים כגון אדם שסתם בא לו ללטף להחזיק או לדגדג וניתן להבחין – אם ישקיעו תשומת לב – שהתינוק אינו רוצה בכך.

(ג) גם להורים ואנשים אחרים שמטפלים בתינוק יש להשתדל עד כמה שניתן – כמובן בצורה מאוזנת ובריאה מכל הבחינות – להתייחס לרצונותיו של התינוק ולכבד אותם.

חשוב לשים לב לכך שאין חסר ישע יותר מתינוק – הרי הוא לגמרי תלוי באחרים ואין לו שום יכולת לשפר את מצבו או לדבר בעד עצמו – והצורה שמטפלים בו, לפי דעתם של המומחים (וכן הסברה הישירה אומרת), יש לה השפעה מאוד גדולה על בריאות נפשו למשך כל חייו. נכון, הקב"ה אינו נותן תינוקות למלאכים וברור שאין אף הורה בעולם שיכול להיות מושלם ולעשות את הכול נכון. עם זאת, נראה כי כן אפשר לנו להשתדל להיות מודע לעולמו הייחודי של התינוק. להכיר בכך שיש לו עולם של רגשות. אם אמנם הוא עדיין בעצמו אינו מסוגל לתפוס ולהבין אותם רגשות, זה לא הופך אותם לפחות אמיתיים ורלוונטיים (הרי גם להרבה מבוגרים לא כל רגש נתפס ומובן). אפשר להשתדל, ונראה כי זה אחריותנו להשתדל – אם אמנם בצורה מאוזנת ובריאה – לשים לב לרצונותיו של התינוק ולכבד אותם כמה שניתן.

להזמנת הרצאה או יעוץ יש לשלוח מייל
לכתובת RBSA613@GMAIL.COM

לרכוש ספר תצילני מפגע רע יש להקליק כאן.

יהושע ברמן
מוגנות ~ התבגרות ~ זוגיות
הרצאות ~ יעוץ ~ ספרים

